

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АУДИТУ ЗАПАСІВ

Паршина Юлія Олександрівна

Студентка спеціальності «Менеджмент» (магістр)

Науковий керівник: Гузь Д.О., к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна)

Значну частину активів компаній різних форм власності складають запаси, що зумовлює залежність показників фінансового

стану підприємств, на основі яких приймаються управлінські рішення, від достовірності оцінки та відображення їх в обліку. Від того, наскільки правильно обрано методику аудиту запасів, залежатиме правильність управлінських рішень, прийнятих на базі аудиторських звітів.

Метою аудиту запасів є отримання достатніх аудиторських доказів того, що облік запасів здійснюється відповідно до законодавства та нормативних вимог, а інформація про них у фінансових та податкових звітах достовірна у всіх суттєвих аспектах [3, с. 160].

Стратегія аудиту виробничих запасів розроблюється на основі норм МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» [1]. Підготовка стадія аудиту передбачає оцінку системи внутрішнього контролю компанії та вивчення особливостей бізнесу клієнта.

Наступним етапом є визначення загальної стратегії аудиту. Після визначення стратегії, аудитором складається детальний план перевірки.

На базі плану аудиту складається програма перевірки, яка встановлює перелік аудиторських процедур. Програма аудиту являє собою важливий інструмент для забезпечення якості надання професійних послуг, а також для зменшення ризику не виявлення значних помилок.

Аудит виробничих запасів найкраще розпочати з повноти та своєчасності проведення інвентаризації. Потім перевіряють процес надходження: правильність й своєчасність оприбуткування товарів, документальне оформлення первинних документів та їх відображення в обліку, правильність складання акту розбіжності якості та кількості отриманих матеріальних цінностей.

Аудитор з'ясовує встановлену методику оцінки запасів, регламентовану обліковою політикою компанії. Необхідно перевірити, чи зараховуються придбані або виготовлені ТМЦ на баланс за первісною вартістю (відповідно до П (С) БО 9 «Запаси») [4].

Аудит операцій надходження виробничих запасів від постачальників слід починати з вивчення договорів поставки, перевірки повноти та своєчасності їх оприбуткування на склади підприємства.

Аудит операцій з матеріальними цінностями в дорозі передбачає необхідність встановлення реальності та обґрунтованості сум, обчислених за даною статтею, за реєстрами синтетичного та аналітичного обліку і балансу. Досліджується, чи не було випадків втрати вантажу, за якими не були своєчасно подані претензії до

транспортних організацій, або матеріалів, які надійшли, але не оприбутковані.

Наступний етап передбачає перевірку порядку витрачання та списання виробничих запасів на виробництво. Для цього аудитор використовує наступні методи : натуральний контроль, вивчає дані про оприбуткування готової продукції, тобто чи немає продукції, яка не оприбуткована. Також доцільно здійснити аналіз даних складського обліку після відпуску матеріальних цінностей.

Під час аудиту звертається увага на правильність переоцінки запасів. Відповідно до П(С)БО 9 запаси відображаються в обліку за найменшою з двох вартостей: первісною, або чистою вартістю реалізації. Запаси слід уцінювати, коли вони матеріально або фізично застаріли, втратили свою первісну вартість [3, с. 172].

Запаси списуються на витрати, коли компанія знає, що не зможе продати або використати їх будь-яким способом. Уцінка запасів здійснюється до чистої вартості реалізації.

Наприкінці, необхідно перевірити метод оцінки запасів при списанні, відповідність його обліковій політиці, що застосовується на підприємстві, та нормам вітчизняного законодавства, а також звернути увагу на розкриття інформації про запаси в звітність компанії.

Доцільно використовувати аналітичні процедури для аудиту запасів. Методологічна основа застосування аналітичних процедур наведена в МСА 520 «Аналітичні процедури», згідно з якою термін «аналітичні процедури» тлумачиться як оцінка фінансової інформації на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що передбачають необхідне вивчення ідентифікованих відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно різняться від очікуваного [2].

Під час аудиту запасів використовуються аналітичні процедури для порівняння наявності запасів у різні періоди, даних звітів про їх рух із даними бухгалтерського обліку для оцінки співвідношень між різними статтями звіту та порівняння з даними за попередні періоди. Для проведення інвентаризації використовуються такі аналітичні процедури: порівняння фактичних показників із нормативними, плановими, прогнозованими значеннями; перевірка відповідності синтетичного та аналітичного обліку.

Щоб задіяти ці процедури, аудитор повинен мати чітку методику перевірки, яка розробляється на етапі планування і має на меті збір аудиторських доказів для аналізу та вжиття заходів для підвищення ефективності використання запасів. Процедури аналізу

наявності, руху та ефективності запасів трудомісткі. Тому в межах укладеного договору на проведення аудиту доцільно розробляти і програму аналізу, оскільки методика виконання аналітичних процедур та обсяг їх застосування є предметом професійного судження аудитора.

Для того, щоб провести економічний аналіз використання виробничих запасів у рамках аудиту, потрібно інформаційне забезпечити аналітиків в повному обсязі. Рекомендується здійснити аналіз структури й динаміки, наявності та руху, а також ефективності використання виробничих запасів. У ході аналізу використання виробничих запасів дотримується системний підхід. Після проведення аналізу ефективності використання виробничих запасів визначаються можливі шляхи її підвищення.

Таким чином, правильно обрана методика аудиту запасів дозволяє аудиторам оптимізувати свою роботу, а також сприяє підвищенню ймовірності виявлення помилок та дає можливість виправлення цих помилок в майбутньому, що підвищує ефективність діяльності компанії.

Література

1. Міжнародний стандарт аудиту 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN79800> (дата звернення 12.05.2021).
2. Міжнародний стандарт аудиту 520 «Аналітичні процедури». URL: https://www.audit-it.ru/terms/audit/msa_520.html (дата звернення 12.05.2021).
3. Петрик О. А., Савченко В. Я., Свідерській Д. Є. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: навч. посіб. Київ, 2008. 472 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (дата оновлення 03.11.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення 12.05.2021).